ШЫНДЫҚҚА АПАРАТЫН БІРДЕН - БІР ЖОЛ - ҒЫЛЫМ ЖОЛЫ

Ясауи университеті

a.yassaui@mail.ru

УНИВЕРСИТЕТ СТУДЕНТТЕРІНІҢ ҮНІ

№03 (449), 15 ақпан 2018 жыл

ОҚУ/ БІЛІМ
БІЛІМГЕРЛЕР КВОТАҒА ИЕ БОЛДЫ
02

ҒЫЛЫМ/ БІЛІМ
ЖАСТАР ЖЕҢІМПАЗ АТАНДЫ
02

ОҚУ/БІЛІМ
ҰТҚЫРЛЫҚТАН ҰТАРЫМЫЗ КӨП
03

ЖОЛСАПАР
ІЗДЕНІС ПЕН ҮМІТКЕ ТОЛЫ ІС-САПАР
05

БРИФ-ХАБАР

ГРАНТТЫҚ ЖОБА: ҒАЛЫМДАРЫМЫЗДЫҢ ІРІ ЖЕҢІСІ

Университетіміздің бір топ ғалымдары ҚР Білім және ғылым министрлігі Ғылым комитетінің 2018-2020 жылдарға арналған ғылыми және ғылыми-техникалық жобалар бойынша гранттық қаржыландыру конкурсында ірі жеңіске қол жеткізді.

» 02

ТӘЖІРИБЕ АЛМАСУ – ШЕБЕРЛІКТІ ШЫҢДАЙДЫ

«Білім алуға жан-жақты жағдай жасалған екен. Академиялық ұтқырлық бойынша келген студенттеріміз жатақханаға орналасты. Кітапхананың оқу базасы да көңілімізден шықты. Студенттермен жұмыс жасау барысында әрдайым өз-өзімізді дайындап отыруымыз керек. Бізде дәрістер орыс, ағылшын тілдерінде өтсе, сіздерде қосымша түрік тілі пәні жүргізіледі. Сондықтан да біз түрік тілін меңгеруге тырысып жатырмыз»

» 03

ҮШ ТҰҒЫРЛЫ ТІЛ – УАҚЫТ ТАЛАБЫ

Университетімізде «Үш тұғырлы тіл» идеясын қолдау негізінде шет тілдерін жетік меңгерген білімді кадрларды дайындау мақсатында Түркия Республикасы тарапынан бөлінген білім гранттарының иегерлері «Тіл білімін жетілдіру курсында» (Foundation) бір жыл арнайы дәріс алып, сынақ тапсырғаннан кейін өз мамандықтары бойынша білімдерін жалғастырады.

» 05

ТАРИХЫ ТЕРЕҢ ТҮРКІСТАН

Қаланың қазіргі сәулетіне ерекше көркемдік қосып тұратын Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетінің ғимараты. Бұл оқу орнына жыл сайын шетелден 500-ден астам студенттер келеді екен. Шетелдік студенттердің келуі, әрине, Түркістан туризміне ерекше серпін берері сөзсіз.

» 08

УНИВЕРСИТЕТТЕР АРАСЫНДАҒЫ ЫНТЫМАҚТАСТЫҚ

Шахмардан Есенов атындағы Каспий мемлекеттік технологиялар мен инжиниринг университетінен бір топ делегация оқу ордамызға келді. Қонақтарды бастап келген оқу-ісі жөніндегі проректоры А.Сейдалиев 10 күн бұрын Назарбаев университетінен басталып, біздің оқу орнымызбен аяқталған іс-сапардың мақсаты, еліміздегі ең ірі жоғары оқу орындарымен танысып, байланыс орнату, университеттер арасында ынтымақтастық орнату екендігін жеткізді.

Арнайы келген қонақтарды университетіміздің оқу-әдістемелік ісі жөніндегі проректоры Н.Ажиханов пен даму және қаржыландыру ісі жөніндегі проректоры М.Эрен университет кампусымен, Түркі халықтар мұражайымен, Ғылыми кітапхана және оқу орнының базасымен таныстырды. Келген қонақтармен университет басшылары кездесіп, екі білім ошағы арасында ынтымақтастық келісссөздер жүргізіп, ақпарат алмасты. Кездесу барысында КМТИУ проректоры А.Сейдалиев университетіміздің проректоры М.Эренге төсбелгі табыстады.

Құпия соғыс қаһармандарына тағзым

Жуырда Мәдениет орталығында студенттердің Ауған соғысы ардагерлерімен кездесуі өтті. Патриоттық тәрбие беретін кеш қаза тапқан жауынгерлерді үнсіздікпен еске алып, олардың рухына тағзым етумен басталды.

Әрбір жұрт тарихтан өзінше тағлым алады. Өткен XX ғасыр халқымыз үшін қасіретке толы, зобалаң да зұлмат ғасыр болды. Азаттығы мен тәуелсіздігін аңсаған қазақ елі де Ұлт-азаттық көтерілістер, І-Дүниежүзілік азамат соғысы, ақтар мен қызылдардың соғысы, ашаршылықтың құрсауында қалу, алаш зиялы қауымын қырып-жоюы, Ұлы Отан соғысы, Ауған соғысы сияқты көптеген ұрыс-соғыстардың ауыр қасіреттерін бастан кешті. Солардың бірі - Ауған соғысы. Биыл ақпанның 15-інде КСРО әскерлерінің Ауғанстан жерінен шыққанына 29 жыл.

Ауғанстанға әскери енгізу туралы шешім 1979 жылдың 12-желтоқсанында Кеңестер Одағының Коммунистік партиясының Орталық Комитетінің Саяси бюросының отырысында қабылданып, аса құпия қаулымен бекітілді. Ауғанстандағы 1978 жылғы сәуір төңкерісі нәтижесінде билікке келген "халықтық-демократиялық үкіметті" қолдап, көршілес елдің социалистік бағытпен дамуын көздеп, "интернационалдық әскери жәрдем береміз" деген желеумен оның ішкі істеріне араласты. 1979 жылдың 25 желтоқсаны мен 1989 жылдың 15-ақпаны аралығында болып өткен Ауған соғысына Кеңестік Социалистік Республикалар Одағының (КСРО) аумағынан 620 мыңнан астам жауынгер мен офицер қатысты. Қызыл Армияның шектеулі контингенті он жыл бойы ауған халқымен бірге соғыс әрекеттерін жүргізді. Ауғанстан жерінде интернационалдық борышын атқарған Қызыл Армия жауынгерлерінен басқа да, көптеген қауіпсіздік қызметінің және ішкі істер органдарының қызметкерлері де болды. Ауған соғысына қатысқан қазақстандықтардың саны – 22 мың 269 жауынгер болды. Соғыс даласында Қазақстан 924 боздағынан айырылды. Жар құшып, бала сүйіп үлгермеген 1015 жас солдат елге мүгедек болып оралса, 21 солдат із - түзсіз кетті. Бұл соғыстың абырой әпермейтінің түсінген Кеңес үкіметінің басшылары 1986 жылы Ауғанстандағы барлық әскерді екі жылдың ішінде алып шығу туралы бір шешімге келді. 1989 жылдың 15 ақпанында қолбасшы, генерал - лейтенант Б.Громов "Кеңес әскері Ауғанстан жерінен толықтай шығарылды" деп мәлімдеді.

(Басы. Жалғасы 5-бетте)

АҚПАРАТ / ХАБАР

БІР ТАҚЫРЫПҚА ҚОС ХАБАР

Гранттық жоба - ғалымдарымыздың ірі жеңісі

Университетіміздің бір топ ғалымдары ҚР Білім және ғылым министрлігі Ғылым комитетінің 2018-2020 жылдарға арналған ғылыми және ғылыми-техникалық жобалар бойынша гранттық қаржыландыру конкурсында ірі жеңіске қол жеткізді.

Оқу орнының жиырма жеті жылдық тарихында тұңғыш рет қаржы көрсеткіші 220 миллионнан астам гранттық жобаларды қанжығасына байлаған жеңімпаздарымыз Қ. Ерғебек, А. Ақбасова, Б.Тұрметов, Б.Қалымбетов, М.Сұлтанов, Р.Сыдықова, А. Құрбаниязов, И. Аймбетова, А. Балтабаева, С. Абжалов, С. Мұрғабаев сынды белгілі ғалымдар.

Жаратылыстану саласындағы ақпарат, телекоммуникация және ғарыш технологиялары, табиғат ресурстарын тиімді пайдалану, оның ішінде су ресурстары, геология, қайта өңдеу, жаңа материалдар мен технологиялар, қауіпсіз бұйымдар мен конструкциялар, «Мәңгілік ел» (ХХІ ғасырда білім беру, гуманитарлық ғылымдар саласындағы іргелі және қолданбалы зерттеулер) ғылыми негіздері бағыттары бойынша ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізетін ғалымдарымыздың алдағы істеріне сәттілік және табыс тілейміз.

БІЛІМ ЖАҢАЛЫҚТАРЫ

Түркия университеті қазақстандықтар үшін оқу грантын бөлді

Ыстамбұлдағы Шехир университеті қазақстандық үміткерлер үшін оқу гранттарын бөлді, деп хабарлайды ҚазАқпарат «Халықаралық бағдарламалар орталығы» АҚ-ның сайтына сілтеме жасап. Ыстамбұл Шехир университеті қазақстандық студенттерге келесі мамандықтар бойынша оқу гранттарын ұсыды: Іскерлік әкімшілік магистрі (1 жыл), Қаржы саласындағы MBA (1 жыл), Банк салсындағы MBA (1 жыл), Өнеркәсіптік және жүйелі инженерия салсындағы магистр (2 жыл), Электротехника және компьютерлік техника салсындағы ғылымдар магистрі (2 жыл), Деректер туралы ғылым магистрі (2 жыл). Толық тегін оқуға 4 грант, 70% жеңілдікпен оқуға-10 орын, 50% жеңілдікпен оқуға (тұру, тамақтану, медициналық сақтандыру, көлік шығындарын қоспағанда, оқу ақысы - 4000 доллар) - 40 орын қарастырылған. Айта кетерлігі, 2008 жылы негізі қаланған Ыстамбұл Шехир университеті Түркиядағы беделді университеттерінің бірі. Қазіргі уақытта ЖОО-да 5 мың студент білім алуда, оның 18 пайызы шетелдік студенттер. Оқу 2018 жылғы наурыз айының басында басталады.

inform.kz
2018 жылғы 14 ақпан

Ғылыми жұмыстардың есебі тыңдалды

Жуырда мәдениет орталығының кіші залында Өкілетті Кеңес Басқармасы тарапынан 2016-2018 жылдар аралығында қаржыландырылған ғылыми-зерттеу жоба жетекшілерінің қорытынды есептері тыңдалды. Сараптау комиссиясы отырысына даму және қаржыландыру жөніндегі вице-президенті PhD Мұстафа Эрен төрағалық етті. Есеп беру барысында ғалымдардың әлемдік рейтингтік ғылыми журналдарда жариялаған импакт-факторлы мақалалары мен патенттері таныстырылды. Ғылыми жобалары бойынша нақты деректер, құнды мәліметтер айтылды. Сонымен қатар, ғылым және инновациялық істер жөніндегі вице-президент, профессор Т.Раимбердиев университетіміздің бір топ ғалымдары ҚР Білім және ғылым министрлігі Ғылым комитетінің 2018-2020 жылдарға арналған ғылыми-техникалық жобалар бойынша гранттық қаржыландыру конкурсында ірі жеңіске қол жеткізгендігін атап өтті. Сараптау комиссиясының мүшелері тарапынан ғалымдарымыздың ғылыми жоба шеңберінде жүргізген жұмыстарына оң бағасын беріп, алдағы ғылыми жұмыстарына сәттілік тіледі.

Ғылым және инновация департаменті

БӘРЕКЕЛДІ

ЖАСТАР ЖЕҢІМПАЗ АТАНДЫ

Жуырда университетіміздің AYU DEBATE CLUB-ның мүшелері Ақтөбе қаласындағы Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина академиясының ЖАЛЫН Cup клубының ұйымдастыруымен өткен Республикалық пікірсайыс турниріне қатысып жеңімпаз атанды.

Еліміздің көптеген университеттерінен келген 100 студент 50 фракцияға қатысты. Оқу ордамыздың намысын қорғаған Медицина факультетінің студенттері Жансая Сапарқұл мен Әйгерім Даурезанова І орынды иеленді. Сонымен қатар Гуманитарлық ғылымдар факультетінің Педагогика және психология мамандығының студенттері Аяжан Имаш пен Айнұр Хабуллаева «Үздік фракция» номинациямен марапатталды. Белсенді студенттеріміздің бағындырар белестері көп болсын!

ЯУ-ақпарат

ҚҰТТЫҚТАЙМЫЗ!

БІЛІМГЕРЛЕР КВОТАҒА ИЕ БОЛДЫ

Қысқы сессия нәтижесінде университетте ақылы негізде оқитын оқу үлгерімі жақсы, GPA балы жоғары 98 студент Түркия квотасына ие болды. Атап айтсақ, Әлеуметтік ғылымдар факультетінен 14, Гуманитарлық ғылымдар факультетінен 9, Жаратылыстану факультетінен 9, Инженерия факультетінен 4, Өнер факультетінен 7, Филология факультетінен 13, Жалпы медицина факультетінен 26, Стоматология факультетінен 16 студент енді ақысыз білім алуға зор мүмкіндік алды. Академиялық қарызы бар, оқу үлгерімі төмен стденттерге квота тағайындалмайды. Университетіміз белсенді, білімі жоғары студенттерге әрқашан да қолдау білдіріп отырады. Жанамын деген жастарға жалын беретін университет басшылығына студенттер мен ата-аналар қауымы дән риза.

ЯУ-ақпарат

Туберкулез – жазылатын ауру

«АИ» дәрігерлік амбулаториясы ұйымдастыруымен «Туберкулез – жазылатын ауру» атты семинар өтті.

Семинарға университетіміздің «АИ» дәрігерлік амбулаториясының меңгерушісі М.Тұңғышбаева, Түркістан қалалық ҚДСБ эпидемиология бөлімінің басшысы Ғ.Ақанбаева, ҚДСБ эпидемиология бөлімінің бас маманы Ж.Алимов, ТҚЕЕ туберкулез бөлімінің дәрігері фтизиатр-эпидемиолог А. Қожабеков, фтизиатр-рентгенолог А.Жаренов, Түркістан қалалық СӨСҚО меңгерушісі Г.Нуруллаева және оқытушылар мен студенттер қатысты.

Семинарды сөз сөйлеп ашқан М.Тұңғышбаева:

– «Туберкулез ежелден келе жатқан ауру. Бұл ауру өзінің өзектілігін әлі жойған жоқ. Осыған орай, біз студенттерге қысқаша мәлімет беруді жөн санап отырмыз. Сонымен қатар, туберкулез ауруы жағдайы төмен немесе иммунитеті әлсіз адамдарда кездеседі деп ойлаған болатынбыз. Бірақ өкінішке қарай, қазіргі уақытта жоғары оқу орындарындағы студенттер арасында да жиі кездесуде. Биылғы 2017-2018 жылғы оқу мерзімінің ішінде қыркүйек айынан бастап, осы уақыт аралығында 3 студент пен 1 қызметкердің арасынан туберкулез ауруы тіркеліп отыр. Әрине, бұл қуантарлық жайт емес», – дейді ол.

Аталған тақырып бойынша «АИ» дәрігерлік амбулаториясының дәрігері М.Шайхатарова «Туберкулез жұқпалы» тақырыбында слайд-шоу көрсетіп, презентация жасады. Онда туберкулездің алдын-алу бойынша негізгі ұғымдар, тексерулер және ТБЕ жүргізу, екпе егу мәселесі туралы айтылды.

Түркістан қалалық ҚДСБ эпидемиология бөлімінің

басшысы Ғ.Ақанбаева туберкулез ауруы туралы кең ауқымда таныстырып өтті. Одан кейін өз кезегінде ҚДСБ бас маманы Ж.Алимов жатақхана студенттеріне жеке басы гигиенасы, бөлмеге қойылатын санитарлық талаптар жайында сөз қозғады. Семинарда аталған тақырыпқа орай видеоролик көрсетілді. Сондай-ақ маман иелері семинар барысында туберкулез ауруының белгілері, таралу жолдары, алдын алу шаралары және қақырық жинау ережелері мен тасымалду әдістері туралы, манту сынамасын қоюға және БЦЖ вакцинасына көрсеткіштер мен қарсы көрсетілімдер, екпе салу техникасы және БЦЖ екпесінен кейін болатын реакциялар жайында талқылады. Сонымен бірге, өкпені 6 ай сайын флюрографияға түсіріп тұруға кеңес беріліп, осы ауру туралы мағлұмат беретін жадынамалар таратылды.

Студенттер маман иелеріне туберкулез ауруына қатысты мазалап жүрген сауалдарын қойып, өздеріне қажетті мағлұмат алды.

Жадыра ҚОЖАХМЕТ

Ұтқырлықтан ұтарымыз көп

Ішкі академиялық ұтқырлық бағдарламасы бойынша 2017-2018 оқу жылының көктемгі семестріне Медицина факультетінен 20 студент С.Асфендияров атындағы Қазақ ұлттық медицина университетіне және 9 студент Қарағанды мемлекеттік медицина университетіне, Жаратылыстану факультетінің Математика мамандығы бойынша 2 студент Х.Досмұхамедов атындағы Атырау мемлекеттік университетіне, Экология мамандығы бойынша 1 студент Е.Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университетіне білім алуға кетті. Сонымен қатар Е.Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университетінен 1 студент, Оңтүстік Қазақстан Педагогикалық университетінен 1 студент Жаратылыстану факультетіне, І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университетінен 2 студент Филология факультетіне, Қарағанды мемлекеттік медицина университетінен 16 студент Медицина факультетіне, Қазақ-Орыс Халықаралық университетінен 10 студент Әлеуметтік ғылымдар, Филология, Инженерия факультеттеріне бір академиялық кезеңге білім алуға келді.

Мевлана, Орхун және ҚРБжҒМ-нің «Шетелде 1 семестр білім алу» бағдарламалары бойынша 2017-2018 оқу жылының күзгі семестрінде Италия мемлекетінің Флоренция университетінде 5В050600-Экономика және 5В050900-Қаржы мамандықтары бойынша 3 білімгер, Түркия Республикасының Акдениз, Сакария, Гиресун, Эрджиес, Жумхуриет, Хаджеттепе университеттерінде Филология, Әлеуметтік ғылымдар, Гуманитарлық ғылымдар, Медицина факультеттерінен жалпы 40 білімгер, «Манас» Қырғыз-Түрік университетінде 5В020200-Халықаралық қатынастар мамандығы бойынша 1 білімгер білімдерін шыңдап қайтты.

Білімгерлер білімдерін жан-жақты жетілдіріп қана қоймай, сонымен қатар жергілікті халықтың салт-дәстүрлері және мәдениетімен жіті танысуға мүмкіндік алды.

Академиялық ұтқырлық бөлімі

Тәжірибе алмасу – шеберлікті шыңдайды

Академиялық ұтқырлық бағдарламасы аясында Ақтөбе қаласындағы Қазақ-Орыс Халықаралық университетінің аға оқытушылары Гулмира Молдабекова «Бухгалтерлік есеп» (қазақ тілінде) пәнінен және Елена Пилипенко «State regulation economy» (ағылшын тілінде) Әлеуметтік ғылымдар факультетінің Экономика, Қаржы, Менеджмент және Есеп және аудит мамандықтарының студенттеріне 29-қаңтар мен 11-ақпан аралығында дәріс өтті. Аталған оқытушылармен өз кезегінде аз-кем әңгімелескен едік.

– Университетке келгендегі мақсаттарыңыз қандай?

– Ақтөбе «Қазақ-Орыс Халықаралық университеті» – Қазақстан Республикасындағы алғашқы жеке жоғары оқу орындарының бірі.Университеттер арасында ынтымақтастық қарымқатынастарды нығайту мақсатында еліміздің бірқатар жетекші жоғары оқу орындарымен академиялық келісімге қол қойылған. Сол келісім негізінде сіздердің университетке де келдік. 2 апта мерзім аралығында осында боламыз.

Негізгі мақсатымыз – тәжірибе алмасу, біліктілік арттыру, университеттер арасында байланысты арттыру. Өзімізбен бірге 10 студент алып келдік. Олар осы университетте өз мамандықтары бойынша 1 семестр білімдерін жалғастыратын болады. Түрік тілі пәнін қызығушылықпен оқып жатыр. Болашақ мамандарымыз жан-жақты болса дейміз. Тамыры тереңге жайылған оқу ордаларыңыз бізге қатты ұнады. Білім алуға жан-жақты жағдай жасалған екен. Академиялық ұтқырлық бойынша келген студенттеріміз жатақханаға орналасты. Кітапхананың оқу базасы да көңілімізден шықты. Студенттермен жұмыс жасау барысында әрдайым өзөзімізді дайындап отыруымыз керек. Бізде дәрістер орыс, ағылшын тілдерінде өтсе, сіздерде қосымша түрік тілі пәні жүргізіледі. Сондықтан да біз түрік тілін меңгеруге тырысып жатырмыз. Келесі жолы келгенде түрікше дәріс өтуіміз мүмкін. Біздің университетіміз ХҚТУ сияқты үлкен болмағанымен де, Ресей, Германия сынды елдердің ЖОО-мен ортақ байланыстар жасалған. Теория мен тәжірибенің бірігуі десек болады.

– Сіздерде студенттерге грант, квота қарастырылған ба. Оқу жүйесіндегі жеңілдіктер жөнінде айта кетсеңіздер?

– Біздің университет жекеменшік оқу орны болғандықтан, грант қарастырылмаған. Университет ректоры Темірхан Бердімұратовтың арнайы гранты бар. Облыс, қала әкімдерінің де гранты бөлінеді.Ректорымыз белсенді студенттерге күш беретін, жұмыс жасайтын оқытушыларға қолдау білдіретін жанашыр жан.

– Түркістанға келгендегі әсерлеріңізбен бөліссеңіз?

– Екі жақты келісім негізінде басшымыздың ұсынысымен келдік. Қасиетті қалаға келіп, Қожа Ахмет Ясауи бабамыздың атындағы университетте дәріс оқыдық. Халықаралық дәрежедегі білім беретін университетке, қиелі Түркістанға келгенімізге қуаныштымыз. Университет ұжымы қонақжай екен. Кафедраның оқытушылары да студенттері де жылы қабақпен қарсы алды. Ешқандай да жатырқау болған жоқ. Түркістанға келуге ұсыныс айтқанда мен барайынша деп, қуана келістім. Кафедра меңгерушісі: «Тоқта, қазақ тілді басымдығы жоғары аймақта тіл білмей қиналасың» деген болатын. Сенбі, жексенбі күндері студенттермен бірге Түркістанның киелі жерлерін аралап, тарихымен танысуға мүмкіндік алдық. Ақтөбе мен Түркістан қалаларының арасында алтын көпір орнай берсін. Достығымыз бен ынтымақтастығымыз нығайсын.

– Студенттердің белсенділігі көңілдеріңізден шықты ма?

– Студенттердің білімге қызығушылығы өте жоғары екен. Семинар сабақтарға да белсенді қатысты. Шәкірттің білімі тікелей ұстаздарға байланысты деп ойлаймыз. Осы жерде университет оқытушыпрофессорларының сіңірген еңбегі мен берген білімін ерекше айта кету керек.

P.S. Ақтөбе халықаралық университеті «Экономика, менеджмент және сервис» кафедрасының оқытушылары Г.Молдабекова «Есеп және аудит» мамандығының студенттеріне «Бухгалтерлік есеп негіздері», «Бухгалтерлік есеп принципі», «Бухгалтерлік есеп», «Халықаралық қаржылық есеп стандарты» тақырыптары бойынша лекция және семинар жүргізді. Е.Пилипенко «Жобалық технология оқу әдісін экономикалық пәндерді оқу арқылы білім беру тәжірибеде қолдану» тақырыбында ғылыми семинар өткізді. Семинар соңында Әлеуметтік ғылымдар факультетінің деканы, профессор М.Топлу атылмыш оқытушыларға алғысын білдіріп, сертификат табыстады.

Сыр бөліскен:
***Жанар* БЕЙСЕНБАЕВА**

Университет ғалымдарының мәжілісі өтті

Мәдениет орталығының кіші залында, университетіміздің Ғылыми-техникалық кеңес мәжілісі өтті.

Мәжіліске кеңес төрағасы мен мүшелері, күн тәртібіне қатысы бар оқытушы-профессорлар мен магистрант және докторанттар қатысты.

Ғылыми-техникалық кеңес мәжілісінде күн тәртібінің алғашқы мәселесі бойынша университеттің 1-курс докторанттары Ж.Алибекова, Б.Шарханова, Р.Хазретәліқызы, А.Сәдібеков ғылыми-зерттеу жұмыстары бойынша есеп берді.

Кеңес төрағасы Т.Раимбердиев және кеңес мүшелері докторанттардың диссертациялық тақырыптарына байланысты ғылыми-зерттеу жұмыстары бойынша есептерін мұқият тыңдап, жас ғалымдарға бағыт-бағдар мен ұсыныс-пікірлерін білдіріп, сәттілік тіледі.

Сондай-ақ, докторанттардың ғылыми жетекшілері ретінде тағайындалған PhD докторлардың ғылыми-зерттеу жұмыстары бойынша еңбектерінің маңыздылығына тоқталып, ізденушілерге ғылыми жетекшілік жасаудың талаптарын түсіндірді.

Мұнан соң күн тәртібінің әртүрлі мәселелері бойынша доцент З.Жандарбектің «Ясауи» ғылымизерттеу орталығының «Ясауи» журналын шығару жағдайы туралы мәліметі тыңдалды. Сонымен қатар университет ұстазғалымдарының монографияларын сараптап, Сенатқа ұсыну мәселесі қаралды.

Ақпарат орталығы

ҰЛТТЫҚ РУХ

Профессор ТОҚБОЛАТ ЕҢСЕГЕНҰЛЫ:

«ЕЛ БОЛАМЫН ДЕСЕҢ, ӨТКЕНІҢДІ ТҮГЕНДЕ»

Филология факультеті, Қазақ филологиясы кафедрасының профессоры, филология ғылымдарының докторы ТОҚБОЛАТ ЕҢСЕГЕНҰЛЫМЕН сұхбаттасқан едік. Назарларыңызға ұсынамыз

- Аға, адам өмірінің бастауы болатын балалық, жастық шағыңыз жайында айтып өтсеңіз?

- «Аспан Еркі бойынша білімді болып туатын адамдар бар және осындай адамдар бәрінен жоғары тұрады. Бірақ оқу арқылы білімге жететіндер де бар және олар біріншілерден кейін тұрады. Ілімге кіріскен адамдар, қиын жағдайда бола тұра, үшінші орында тұрады, ал қиын жағдайда тұрып, оқымаған адамдар бәрінен төмен тұрады. Көріп отырғандай, Аспанға бағынуға және сол мезгілде білім алуда батымды болуға болады» - деп Конфуций адамдарды 4-ке бөледі. Мен осының 3-сіне келемін. Қазалы ауданы Өркендеу ауылында туып, өстім. Ол тарихи жер. Сыр бойын 400 жыл билеген оғыздардың астанасы болған Шанкенттің орны. Бала болып еркелеп, бұзықтық жасауға замандастарымның уақыты да болған жоқ. Соның бірі мен. Бала күнімнен қиындықтармен арпалысып келемін. Мен дүниеге келген жылы соғыс басталды. Соғыстан кейін аштық жылдарын халықпен бірге бастан өткердік. Мектепке бару үшін 15 шақырым жерге жаяу қатынайтынбыз. Әлі есімде, қыста киетін етігім жоқ. Аяғыма әкем сиырдың терісінен шарық тігіп берген, ол суды өзіне сіңіріп алады. Қақаған қыста мектептен келемін дегенше аяғым сылқылдаған су болатын. Небір күндер өтті ғой. Одан 10 жылдықты бітірген соң үкімет 2 жыл жұмыс істеуді міндеттеп қойды. Әскердегі борышымды өтеп келген жылы дария тартылып, қуаңшылық басталды. Оқуға әскерден келе сала кете алмадым. Біраз ауылда жұмыс істеп, әрі жолға қаражат жинап, бағымды сынауға Алматыға аттандым. Ол кезде жоғары оқу орнына түсу өте қиын еді. Шамам келгенше дайындалып, 2 дәптер тола шығарған өлеңдерімді ала бардым. Еңбегім еш кетпеді. Казақ мемлекеттік университетінің журналистика мамандығына қабылдандым. Ол кездері журналистер мен әдебиетшілердің өтетін пәндері де, оқытатын ұстаздары да бір болатын еді. Қазір аттары аңызға айналған ғұлама ұстаздардан білім алдық.

- Журналистік қызметті алғаш қай газеттен бастадыңыз?

- Соңғы курста оқып жүргенімде Қызылорда облыстық «Ленин жолы» газетіне тәжірибеден өтуге барғанмын. Отыратын орындығым да жоқ, тапсырма берсе орындаймын да сыртта жүремін. Сондай бір күні «редактор шақыртып жатыр» деді. Қорқа-қорқа кабинетіне кірсем «летучка» болып жатыр екен. Мұрнынан сөйлейтін кісі еді: – Мына практикант бала, осындағы сендерден мықты болып шықты. Жазған очеркін сендер жаза алмайсыңдар. Біз бұған ең болмағанда орындық та бермеппіз – деп басшы мақтай жөнелді. Содан көзім ашылды. Орындыққа отыратын болдым. Диплом алды тәжірибені аяқтап, мінездемеге қол қойдырайын деп редакторға барсам: - Дипломыңды алған соң бізге келесің – деді. Мен қуанып тұрсам да, ол кезде сене қоймадым. Бітіруші студенттік өмір жалғасып жатты, редактордың сөзі де ұмыт болған. Мемлекеттік емтихан басталған уақыт. Факультетіміздің деканы Т.Амандосов дәлізден сүйіншілеп айғайлап келе жатыр «Сүйінші! Оқу орнымыздың тарихындағы ең бірінші оқиға. Облыстық газеттің редакторы біздің студентті жұмысқа шақырыпты» деп емтиханның үстінде жеделхатты оқып берді. Редактор Ұзақ Бағаев айтқанындай мені жұмысқа жіберуін сұрап жеделхат жолдапты. КазМУ-ді бітіргеннен кейін Орталық Комитеттің жолдамасымен Қызылорда облыстық газетіне жұмысқа келдім. Онда 17 жыл журналистік қызмет атқардым.

– Ұстаздыққа қалай келдіңіз?

– Университеттегі дипломдық жетекшім Т.Қожекеев болған еді. Ол кісі өте қатал, талапшыл жан болатын. Оқуды бітіріп, газетте жұмыс істеп жүргенімде жетекшім хабарласты. Шәңкілдеп сөйлейтін: – Жоғалып кеттің ғой, хабарласу дегенді білмейсіңдер. Сенің дипломдық жұмысың 70 пайызы дайын кандидаттық жұмыс еді. Енді шамалы қоссаң болды ғой. Жүре бермей, ғылыммен айналыспайсың ба? – деген сөзінен кейін, ойлана бастадым. Оның үстіне, көп ұзамай Алматыға партиялық мектепке жіберді. Содан тақырыбымды бекітіп келіп, 1983 жылы кандидаттық диссертацияны қорғадым. Ол кезде журналистер 450, ал оқытушылардың жалақысы 130 сом болатын. Газетте жұмыс істеп жүре бердім. 1991 жылы егемендік алып, аласапыран басталды. Мерзімді басылымдардың біразы жабылды. Қалған газет-журналдардағы штаттар қысқарып жатты. Жігіттер қатты састы. Мен бөлім меңгерушісі болып қызмет істейтінмін. Орнымды осылардың біріне берейін де ғылыммен айналысайын деп, Қызылорда педагогикалық институтына доценттік қызметке тұрдым. Жоғары оқу орнында ғылыммен айналыса бастадым. Қорқытты зерттеп жүрген кезім, ректор Бақберген Досманбетов: – Оқу орнымызды Қорқыт деп атасақ қалай болады деп менімен ақылдасты. Солай «Қорқыт ата» атындағы мемлекеттік университеті аталған еді. Кейіннен Бақберген жеке «Болашақ» университетін ашып, мені жұмысқа шақырды. Онда кафедра меңгерушісі қызметін атқардым. Жұмыстың көптігінен бас бұруға шама болмады. Жұмыс ауыр, жазғандарым қалып барады. Не істесем екен деп жүргенімде, 2012 жылы қыркүйек айында Л.Тәшімов теледидардан ғалымдарды Түркістан қаласындағы Ахмет Ясауи университетіне қызметке шақырып сөйлегенін көрсетті. Сол жылы қазан айында түркологияға да жақын, әрі атақты, қасиетті жер деп осында жұмысқа ауысып келдім. Осы жерге келгелі 4 көркем шығарма жазып, 8 көптомдығым жарық көрді.

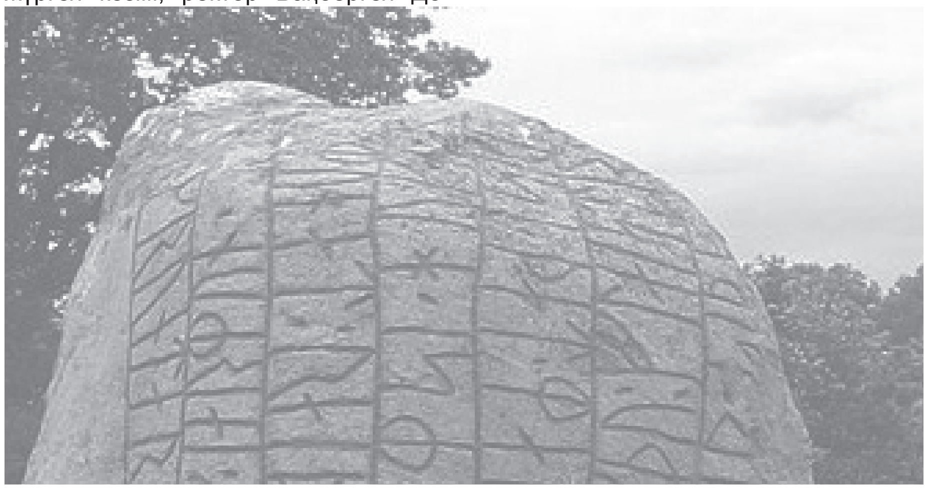

- Ғалымдардың қолы бара бермейтін көне түркі тарихын халықаралық деңгейде зерттедіңіз. Бұл тақырыпқа баруыңызға не түрткі болды, несімен қызықтырды?

- Егемендік алғанан кейін шетел саясаткерлері «қазақ» деген ел болмаған» деп шулады. Осыған сәйкес 1998 жылы Н.Назарбаевтың мақаласы басылымдарда жарық көрді. Онда «Бізді ел болмаған, мемлекет болмаған деп жатыр. Біздің тарихымыз болған. Сақ, ғұн, қаңлы, үйсін біздің арғы аталарымыз емес пе, неге зерттемейсіңдер?» - деп ғалымдарға ренжіңкіреп айтқан еді. Содан ойланып қалдым. Көне мәдениеті, көне жазуы, көне діні жоқ елді «варвар» дейді. Гегель айтқандай, варвар жалқау келеді және мәдениетті адамнан өзгешелігі алдына жайбаракат және топастықпен қарауында, өйткені мәдениет іс жүзінде әрекет етуге әдеттік пен мұқтаждық арқылы анықталады. Қазақтың көне мәдениеті, діні, философиясы әлі күнге дейін жоқ. Мысалы, қытайлар Конфуцийдің философиясымен өмр сүріп жатыр, көкке табынады. Қытай діні мен философиясында дәстүрлі түрде конфуцийлік, даосизм, буддизм қатар жүреді. Ана дін мына дінді жасаған негізі дейді. Су,от, жылу, жарық, жақсылықтың барлығы көктен келеді деп көкке табынады. Олжас Сүлейменов Азияны жазғанда «Ресми ғылым бізді қытайдың, арабтың, иранның емшегін емген дейді. Бұдан артық қорлау барма? Емшекті кім емеді? Қазақты кешегісі жоқ балаға теңеп отыр ғой. Ал шындығында, біздің мәдениетімізді арабтар, ирандар алды» – деп ашына айтқан еді. Олжас өте орынды айтып отыр. Көне мәдениетті жасап, халықаралық деңгейде таныту керек. Оны мемлекеттік тұрғыда қолға алу керек. Өкінішке орай, қазіргі зерттеулер Тоныкөк пен Күлтегіннен ұзамады.

Сібірдің Енисей, Тұрфан, Алтай, Талас, Орхон аймақтарында жерден биіктігі 2, ені 1,5, қалыңдығы 1 метр тастар сақталған. Бұл көне түркі руна жазбалары. Сібірде әскерде болған кезімде осы тастарды музейге өзіміз тасығанбыз. Тастардың жанында суретке түскен де едім, жоғалып кетіпті. Осылардың барлығын бағамдай келе ойымды профессор Әуелбек Қоңыратбаевқа айтып едім, көне дәуірді зерттеуіме кеңес берді. Содан Енисей, Талас, Алтай, Тұрфан, Орхон, шығармаларын тұтастай, ғылыми жүйеге түсіріп, халықаралық деңгейде зерттеп, «Көне түркі жазбаларының көркемдік жүйесі» деген тақырыпта докторлықты қорғадым. Бір жылдан соң профессорлықты алдым. «Көне түркі руна жазба поэзиясы» 5 том етіп баспадан шығардым. Осы еңбегімде қазақ елін сақ, ғұн, қаңлы, үйсін тайпалары құрағанын, біздің көне дініміз тәңірлік, заман өзгеруіне байланысты ислам дінін қабылдағандығымызды дәйекті деректермен дәлелдеп келтірдім. Көне дәуірде қазақтар көкке табынған. Көкте жаратушы тәңір бар деп есептеген.

Қазіргі таңда «Авестаны» қайта қарастырудамын. Энциклопедияда Авестаны Ирандікі деп көрсеткен. Олар оны бізден алған. Біздің дәуірімізге дейін 7-8–ғасырларда сақтар Алдыңғы Азияны жаулап алып, 28 жыл билеген. Содан дінін, дәстүрін, мәдениетін тастап, көшкен. Алдыңғы Азия деп отырғанымыз Медиа, қазіргі Иран. Иранның кереметтілігі мәдениеті, діні, әдебиеті, дәстүрінің көбісін көрші елдердің көне мәдениетінен алып, пайдаланып отыр. Кеңес үкіметі құлағаннан кейін, бізге де көне түркі шығармаларын алуға мүмкіндік туып еді. Мүмкіндікті жіберіп алдық. Өзбектер «Алпамыс батыры» иемденіп кетті. Оларда онсыз да атақты ақын, ғалымдары жеткілікті. Обсерватория жасап жүрген өзбек ағайындарға не дейсің. Қырғыздың Манасы бар. Қорқытты Әзірбайжан алып қойды. Менің мақсатым осы шығармалар арқылы қазаққа көне дәуірге кіретін саңлау табу. Көне дәуіріміздің бар екенін дәлелдеу. Табиғат бәрін теңестіріп жаратқан. Жақсылық пен жамандық тең. Күннің, айдың, жұлдыздың, менің, сенің бәріміздің өз жолымыз бар. Жолдың бәрі тәңірге бағынады. Күн де, ай да ауытқымай өз жолдарымен жүреді, адамдар ғана ауытқып жолдан шығып кетіп жатады. «Жолың болсын» деген қазақта тамаша сөз бар. Мен неге тырбанып жүрмін, өйткені бұл менің жолым.

– Енді жұмысыңызды жалғастыратын шәкірт дайындап жатырсыз ба?

– Жасыратыны жоқ ауыр, көп ізденісті талап ететін көне дәуірге ғалымдар бара қоймайды. Талпынып тұрған шәкірттерді де көре алмадым. Қазіргі таңда магистранттарға сабақ беріп жүрмін. Докоранттарға келсек онда әдебиетшілер жоқ десем де болады. Қазір докторантурада оқып жүргендер ағылшын тілінің мамандары. Оларға қазақ әдебиетінің керегі де жоқ, өйткені саласы бөлек. Осы жерде айта кететін мәселе, докторантураға не магистратураға түсу үшін алдымен ағылшын тілінен емтихан тапсырады. Одан әрине ағылшын мамандары өтіп кетеді де, өз мамандығының білгірлері қалып қоюда. Осы жүйені өзгертсе. Бірінші емтихан мамандық бойынша алынып, ағылшын тілін содан кейін тапсырса дұрыс болар еді.

– Сіздің жеткен жетістіктеріңізге үйдегі апамыздың қосқан үлесі қаншалықты?

– Отбасыңда береке болмаса, ештеңе де болмайды. Мақсатыңа жете алмайсың. Әйелің ұрыс шығарып отырса не істей аласың? Үйіңде береке болса сыртқа шығасың, жазасың, жұмысың жүреді. Бәйбішем екеуміз ыстық-суыққа бірге көніп, 5 баланы тәрбиелеп өсірдік. Мен әйелдерге 8-наурызда тойлама, өзіңе есеп бер, ойлан дер едім. Өйткені отбасының кілті – әйелде.

Журналист, әдебиеттанушы, түркітанушы Т.Еңсегенұлы шығарған 30-дан астам кітабы – 5 көркем шығарма, 15 монография, 1 оқулық, 10 оқу-әдістемелік құралдан тұрады. Бұған қоса 250-ден астам ғылыми, 70-ке жуық көркем, сын мақала және 30 -дан астам әңгіме жариялаған және 130 очерк, өлеңдер топтамасы жарық көрді. Негізгілерін атасақ, көркем шығармалары: «Тұтқын», «Момын» романдары, «Бақ құсы» - повесть, әңгімелер, новеллалар. «Шайтан бөрі»–сатиралық поэмалар мен сықақ өлеңдер. «Сағыныш–сұлу тырналар»–повесть, әңгімелер. Монографиялары: «Әдебиетіміздің бастауы – «Авестада», «Атамұра», «Қорқыт ата әлемі», «Сыр бойы ақын-жыраулары», «Қазақ әдебиеті тарихының арғы арналары», «Көне түркі руна жазба өлеңдері», «Авеста» – түркілерге ортақ мұра», «Күлтегін жазба ескерткіші – авторы бар эпопеялық шығарма» «Көне түркі руна жазба поэзиясы». Міне осындай еңбектерін ел игілігіне ұсынған ғалым, жазушы жақында Жазушылар одағына мүшелікке қабылданды. Құттықтаймыз!

Сұхбаттасқан:
Эльмира АРТЫҚБАЕВА

Үш тұғырлы тіл – уақыт талабы

Мәлике ШАЙХЫСТАМОВА
Түркология ҒЗИ ғылыми қызметкері

Елбасымыз Н.Ә.Назарбаевтың 2007 жылғы «Жаңа әлемдегі жаңа Қазақстан» атты кезекті Жолдауында «Үш тұғырлы тіл» мәдени жобасын іске асыруды ұсынған болатын. Бұл жобаның негізгі идеясы бүгінгі таңдағы өскелең ұрпақтың іскерлік дағдыларын қалыптастыру барысында ана тілімізбен терең сусындатып, біліммен қаруландыру және егемен еліміздің ұлттық мәдениетін, салт-дәстүрін шетел тілі арқылы таныту. Қазіргі таңда тіл білгеннің зияны жоқ. Тілдерді меңгеріп, сөйлеу арқылы өзге елдің мәдениетін, тарихын да білеміз. Осы орайда Елбасымыз тағы бір кезекті Жолдауында еліміздің әлемдегі дамыған және бәсекеге қабілетті елдердің қатарына кіру стратегиясын ұсынды. Осы жерде дамытуға нақты басымдықтардың бірі ретінде осы заманғы білім мен озық ғылымды дамыту болып саналатындығын атап көрсетті.

Әрине, Елбасымыздың дамыған өркениетті елдердің қатарына қосылу мақсатында жүргізіліп отырған «Үш тұғырлы тіл» идеясы шын мәнінде, елдің ертеңі үшін өте қажет дүние. Еліміз көп ұлтты мемлекет болғандықтан, ұлтаралық татулықты сақтау, ұлттық-мемлекеттік бір тұтастықты қалыптастыру, ұлттық патриотизмді негізге ала отырып, ұлттық бәсекеге қабілеттілігін арттыру. Бірнеше тілді меңгеру – коммуникациялық және интеграциялық байланысты дамыту.

Тіл – адамзаттың бойына ана сүтімен дариды. Әлемде қанша ұлт, нәсіл болса, соларды бір-бірінен даралап тұратын басты бойтұмары – туған тілі. «Үш тұғырлы тіл» идеясының негізінде мемлекеттік тілімізді бірінші орынға қойып дамытуымыз қажет. Елбасымыз ұлттық тіл – қазақ ұлтының рухани мәдени байлығын ұрпақтан-ұрпаққа жеткізуші құрал дей келе, мемлекеттік тіліміз қазақ тілі үш тілдің бірі болып қалмайды үш тұғырдың ең үстінде тұрады деп мемлекеттік тіліміздің дамуына кепілдік беріп отыр. Біздің ана тіліміз шексіз бай, өте көркем тіл. Ана тілінің көркемдігін көркейту ұлт

байрағын көтеру мен бірдей десек, қателеспеген болар едік. Ана тіліміз еліміздің болашағының көркеюіне зор ықпал етері сөзсіз. Сондықтан да тіл үйрену мәселесінде өз ана тілімізді жетік меңгеру әрбір азаматтың парызы деп ойлаймын.

Университетімізде «Үш тұғырлы тіл» идеясын қолдау негізінде шет тілдерін жетік меңгерген білімді кадрларды дайындау мақсатында Түркия Республикасы тарапынан бөлінген білім гранттарының иегерлері «Тіл білімін жетілдіру курсында» (Foundation) бір жыл арнайы дәріс алып, сынақ тапсырғаннан кейін өз мамандықтары бойынша білімдерін жалғастырады. Білікті маман дайындауда бәсекеге қабілетті білімгерлерге жасалған үлкен мүмкіндік. Сонымен қатар, оқу ордамызда «Үш тұғырлы тіл» идеясына түрлі мәдени іс-шаралар да өткізіліп келеді. Түркология ғылыми-зерттеу институтының аға ғылыми қызметкері, тіл маманы О.Бекжан «Үш тұғырлы тіл – заман талабы» атты тақырыпта ғылыми семинар өткізген болатын. Семинар барысында ғалым О.Бекжан «Үш тұғырлы тіл» идеясының мәнін, маңызын, халық пен болашақ ұрпаққа беретін үлкен пайдасын көпшілік әлі де ұғына алмай жатқанын, ақты «ақ», қараны «қара» деп, мәселені жеке-жеке бөліп, мемлекеттік тілге ешқандай зиянын тигізбейтінін насихаттау мәселесі жетіспей отырғандығын айтып өтті. Соңғы санақ бойынша, Қазақстан халқының 93,5 пайызы өз ұлтының тілін – ана тілі деп санайды. Ал, 74 пайызы қазақ тілінде ауызша сөйлей алады, түсінеді. Сонымен қатар 94,5 пайызы орыс тілді болса, 15,4 пайызы қазақ тілінде ауызша сөйлей алады, түсінеді. Сондай-ақ, 94,5 пайызы орыс тілді болса, 15,4 пайызы ағылшын тілін толық меңгергендер. Демек, 130-дан астам ұлт пен ұлысқа қызмет етіп отырған еліміздегі орыс тілінің қазығы әлі де мықты. Саны бойынша 3/2 құрайды, бұл бізді бір жағынан үлес салмағы жағынан құтқарып отыр. Бұл статистикаға қарап, «Үш тұғырлы тіл» саясатын жүргізудің нақты уақыты екенін, яғни темірді қызған кезінде басатын кез екенін атап өту керек. Егер, «Үш тұғырлы тіл» саясатын кейінге қалдырсақ, онда дамудан тоқтап қаламыз – деді ғалым О.Бекжан. Үш тілде білім беруді дамытудың 2015-2020 жылдарға арналған жол картасының іс-шараларын іске асыру жоспарына сәйкес жасалған баяндаманың жастарға берер тағылымы мол болды. Семинар соңында ғалымдар, білімгерлер, магистранттар, докторанттар өз ой-пікірлерімен пікір алысты.

Елбасымыз «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» бағдарламасындағы «Үш тілде білім беру» – ұлтымызды, яғни барша қазақстандықтарды XXI ғасырдың талаптарына даярлаудың қамы дейді. Биылғы атаған жүзеге асырылу қажет 10 міндеттің бірі – адам капиталының жаңа сапасы. Білімнің барлық жүйесі заманауи талаптарға және экономиканың барлық қажеттілігіне жауап беруі тиіс – деп осы идеяны үздіксіз дамытып отыруды басты назарға алып отыр. Сондықтан да Қазақстан үшін «Үш тұғырлы тіл» – елдің бәсекеге қабілетті болуға ұмтылудағы бірінші баспалдағы. Өйткені бірнеше тілде еркін сөйлей де, жаза да білетін азамат өз елінде де, шетелде де бәсекеге қабілетті тұлғаға айналады деп сенемін.

Ізденіс пен үмітке толы іс-сапар

Жуырда университетіміздің бірқатар қызметкерлері Түркия Республикасының Анкара, Болу, Сакарья қалаларына іс-сапармен барып қайтты. Олар: Аккредитация және рейтинг орталығының басшысы Ж.Дәрібаев, Бас хатшы М.Асанова, Академиялық департамент директоры Е.Төлегенов және Ғылым және инновация департаментінің директоры А.Балтабаева.

Сапар барысында олар Өкілетті Кеңес төрағасы профессор Мұса Йылдыз мырзамен кездесті. Гази университетінің стоматология факультетінде профессор Эмин Түркөз мырзаның жетекшілігімен оқу-емханалық бөлімдер мен зертханаларды аралап танысты. Дипломнан кейінгі білім беру департаментінің басшысы доцент, доктор Ерчиласун Гүлжанат ханыммен, Болу қаласында Абант Иззет Байсал атындағы университеттің ректоры, профессор Мустафа Алишарлы мырзамен, Бас хатшы Самиддин Гүндүз мырзамен сұхбаттасты. Сапа бөлімі мен Стратегиялық жоспарлау бөлімі қызметкерлерімен тәжірибе алмасып, құнды мәліметтер жинақтады. Сондай-ақ, осы университет құрылымындағы "НҰРДАМ" ядролық радиация детекторлары ғылыми-зерттеу орталығында болып, қорғаныс саласында, медицина мен аэронавтикада қолданыс тауып отырған сенсорлар мен радиациялық дозиметрлер жасаумен шұғылданатын лабораторияда болды. Бұл ғылым орталығы дәстүрлі емес энергетика саласы бойынша Ахмет Ясауи университетімен бірлескен ғылыми жобалар жасасуға және осы бағытта ғылыми ізденістерді арттыру мақсатында меморандум жасасуға уағдаласты. Мұнан соң, сапар Сакарья университетінде жалғасын тауып, оқу орнының проректоры профессор Умит Кожабичак мырзамен, САЙДЕК координаторы доцент, доктор

Чанвар Туба ханыммен кездесулер барысында Сакарья университетін әлемдік білім кеңістігінде жоғары жетістіктерге жеткізген сапамен қамтамасыз ету жүйесімен, орталықтандырылған автоматтандырылған басқару жүйесінің ерекшеліктерімен танысып қайтты.

Аккредитация және рейтинг орталығы

Құпия соғыс қаһармандарына тағзым

(Соңы. Басы 1-бетте)

15 ақпан - сол кездегі елге ағылған темір табыттардың тоқтаған күні. Бұл күн - жанары жасқа толы жесірлер мен жетімдердің, қара жамылған аяулы аналарымыздың перзенттерін жоқтаған күні! Бұл күн - бақи болған қаһарман бауырларымызды қатардан іздеген күн – деп студент жастары өз ойларын өлең жолдарымен толғап, қатысушылардың жүрегін тебірентті.

Ауған соғысының 110 айға созылған қанды қырғынынан аман - есен оралғанымен, жандары жаралы 18 мыңнан аса қазақстандық ардагерлер ортамызда жүр. Солардың қатарында құрметті ардагер ұстаздарымыз, медицина факультетінің «Адам морфологиясы мен физиологиясы» кафедрасының профессорлары, медицина ғылымдарының докторлары Ибрагим Ишигов, Сайдулла Жұмашев, «Адам патологиясы» кафедрасының доценті Гамаль Әшірбеков, сонымен қатар шаруашылық бөлімінің қызметкерлері, қазандық операторлары Ахметжан Акеев пен Болат Сексенбаев, ботаникалық бақ қызметкері Камалхан Өмірбаев және мәдениет орталығының кезекшісі Исахан Байболовтар кездесуге қатысып, жастарға патриоттық әңгімелер айтып, әскери борыш маңызын, антқа деген адалдықты, отансүйгіштік, ұлтжандылық туралы өсиетті ойларымен бөлісіп, сұрақтарға жауап берді. Ардагерлеріміздің кеуделері тарихтың ізі жатқан медальға толы, айтқан естеліктері шерлі сырға толы екен. Әр сөздерінен қиын ауыртпалықтың салмағы, сұм-сұрапыл соғыстың зардаптары, патриоттық ерлік, жүректеріне түскен қорқыныш пен үрейдің зілі есіп тұрды. Үлкен тәрбиелік мәні бар, тағылымы мол тәлімдік шараны ұйымдастырушы Тәрбие және мәдени істер департаменті мен Ардагерлер ұйымының бастамасы болатын. Тәлімді кеш соңында ардагерлерге Алғыс хат, сый-сияпат табысталды. Отан алдындағы борышын ерлікпен жалғастырған бүгінгі ардагер ұстаздар мен университет қызметкерлерінің өмір жолдарын жастарға үлгі етіп, бағалай білейік ағайын!

Нақыпов Балғабай
Ардагерлер ұйымының төрағасы,
З.ғ.д профессор

GAZETTIN' TU'RIK TILINDEGI QOSYMS'ASY

Yesevi Üniversitesi

ГАЗЕТТІҢ ТҮРІК ТІЛІНДЕГІ ҚОСЫМШАСЫ

Adana'da 'Türk Dünyası ve Ahmet Yesevi' konferansı yapıldı

Adana Büyükşehir Belediyesi'nin düzenlediği 2. Uluslararası Türk Dünyası Sanat Çalıştayı kapsamında 'Türk Dünyası ve Ahmet Yesevi' konulu konferans düzenlendi.

Divan Otel'de düzenlenen konferansta konuşan Ahmet Yesevi Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanı Prof. Dr. Musa Yıldız, Ahmet Yesevi'nin İslamiyet'i Türklere ana dili ile ilk anlatan kişi olduğunu belirterek, "Hoca Ahmet Yesevi geliyor insanlara ana dilleri ile İslamiyet'i anlatıyor ve İslamiyet ondan sonra dalga dalga yayılıyor. Anlatırken de İslam'ı Hoca Ahmet Yesevi, dörtlükler halinde hikmetlerle anlatıyor. Hikmette ise 'Nerede görsen gönlü kırık, merhem ol sen' diyor. İşte böyle cümlelerle Ahmet Yesevi İslamiyet'i Türklere anlatıyor. Birlik, beraberlik, dostluk, kardeşlik ve başkasını ötekileştirmeme mesajlarını veriyor" dedi.

Türklerin bilinen 5 bin yılı aşkın bir tarihe sahip olduğunu anlatan Prof. Dr. Musa Yıldız, Türk dünyasının birlik ve beraberlik sembolü olan Hoca Ahmet Yesevi'nin bilge kişiliğinin yanı sıra sanatkar olduğunu ve geçimini kaşık kepçe yontarak sağladığını dile getirerek hayatı hakkında bilgiler aktardı.

Düzenlenen konferansa Adana Büyükşehir Belediye Başkanı Hüseyin Sözlü, 2. Uluslararası Türk Dünyası Sanat Çalıştayına katılan sanatçılar ve çok sayıda davetli katıldı.

Aktöbe Tıp Akademisinin düzenlediği yarışmada birinci oldu

9-11 Şubat 2018 tarihleri arasında, Aktöbe Marat Ospanov Tıp Akademisi "Yalın" kulübünün düzenlediği Münazara yarışmasına, "Ahmet Yesevi Üniversitesi Debate Kulübü" katıldı.

Kazakistan'ın birçok üniversitesinden takımların iştirak ettiği yarışmada, Üniversitemizi temsil eden, Tıp Fakültesi 3. sınıf öğrencisi Jansaya Joparkulu ve Tıp Fakültesi 4. Sınıf öğrencisi Aygerim Devrehanova büyük başarı göstererek birincilik ödülünü almaya hak kazandı.

"Tarihi Şahsiyetler Tanıtımı" konusunda gerçekleşen Münazara yarışmasının ödül töreninde, Ahmet Yesevi Üniversitesi Debate kulübü öğrencileri Üniversitemizin adını birinci sıraya yazdırdılar.

Ayrıca, Ahmet Yesevi Üniversitesi Debate kulübünün ikinci takımını oluşturan Beşeri Bilimler Fakültesi öğrencileri İmaş Ayjan ve Aynur Habibullaeva gösterdikleri başarılı performanstan ötürü Mansiyon ödülüne layık görüldüler.

Kazakistan dünyanın en iyi ülkeleri arasında 70'inci sırada

US News&World Report dergisinin araştırmasına göre, bu yıl Kazakistan "Dünyanın En İyi Ülkeleri" listesinde 70'inci sırada yer alıyor. 2017 yılında Kazakistan bu sene 72.inci sıraya yerleşen Belarus'tan sonra 71. sıradaydı.

Araştırmada ülkelerin durumu birkaç kritere göre belirlenmektedir.

Kazakistan, "Güç ve Nüfuz" kategorisinde 41., MG artışına göre 36., yaşam düzeyine göre 64., "İş İçin Açıklık" kriterine göre 70., "Kültürel Tesir" kategorisinde 76. sırada bulunuyor.

Rusya geçen yıla nazaran bir basamak yükselerek 26., Ukrayna da 69. sıraya yerleşti.

80 ülkeden oluşan listenin başında yer alan İsviçre'yi Kanada, Almanya, İngiltere, Japonya, İsveç ve Avustralya takip ediyor. Listenin en sonunda Sırbistan (78), Angola (79) ve Cezayir (80) bulunuyor.

Aizhan Baimukhamedova seminer verdi

1 Şubat 2018 Tarihinde Avrasya Araştırma Enstitüsü Uzman Araştırmacılarından Aizhan Baimukhamedova "Kurumsal Bilgilendirme ve Öz Sermaye Maliyeti: Kazakistan'da Önde Gelen Şirketlere Dair Ampirik Bir Test" konulu seminer verdi.

Aizhan Baimukhamedova, daha önce üzerinde çalıştığı kurumsal bilgilendirme ve öz sermaye maliyeti konusunda Kazakistan'daki büyük şirketleri incelediğini ifade etti. Seminerinde ana hatlarıyla kurumsal açıklamalar hakkında çeşitli bilgiler sunmanın yanı sıra, bu olgunun şirketler açısından faydalarına değindi. Bunların arasında şirketlerin bilgilendirici ve şeffaflığı artırıcı adımlarının firmalara ekonomik anlamda yarar sağlayabileceğini belirtti. Gelişmiş ülkelerde kurumsal bilgilendirmenin ileri düzeyde düzenlenmiş olduğunu ve özel ve finans sektöründeki verimliliğin artırılmasına yardımcı olduğunu dile getirdi. Kazakistan'da ise şirketlerin kurumsal açıklamalarının yetersiz olduğunu belirterek bu durumun hissedarlar açısından olumlu bir gelişme olmadığını sözlerine ekledi.

Baimukhamedova, Kazakistan'ın KASE borsasında yer alan en büyük şirketler üzerinde gerçekleştirdiği araştırmanın sonuçları hakkında çeşitli bilgiler sundu. Çalışmasının birincil amacının açıklama endeksi ile ölçülen şirketlerin kurumsal açıklama kalitesi ile öz sermayenin maliyeti arasındaki ilişkiyi belirlemek olduğunu ifade etti. Seminerin devamında kurumsal açıklamanın avantajlarına değindi. Bunlar arasında piyasa likiditesini artırmak ve sermaye maliyetini düşürmek ile yöneticilerin yatırım kararlarını artırmanın yer aldığını belirtti. Ayrıca kurumsal analizler ile yatırımcıların şirketlere olan cazibesini artırmanın da önemli olduğunu vurguladı. Kurumsal bilgilerin hazırlanması, doğrulanması ve yaygınlaştırılmasının ek bir maliyetinin olduğunu ifade etti.

Araştırmasında firma büyüklüğü ve öz sermayenin piyasa değerine göre defter değeri gibi değişkenleri dahil ettiğini belirtti. Bu çerçevede, Kazakistan'da büyük firmaların düşük maliyet özeliklerine sahip olduklarını gösterdi. Buna ek olarak, öz sermaye maliyeti ile açıklama arasındaki ilişkinin ters olduğunu vurguladı. Son olarak, Kazakistan'ın gelişmekte olan bir pazarın tipik bir örneği olduğunu belirterek konuşmasını tamamladı.

Seminerin sonunda katılımcılar Kazakistan'da kurumsal bilgilendirme alanındaki güncel gelişmeler hakkında görüş alışverişinde bulundular.

Doç. Dr. Duran Bülbül Seminer verdi

Gazi Üniversitesi Maliye Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Duran Bülbül, "Ülkelerarası Siyasi Gelişmelerin Ülkelerin Mali Yapısına Etkisi" Başlıklı Seminer verdi.

Sunumunda, Doç. Dr. Duran Bülbül, ülkelerarası siyasi gelişmelerin ülkelerin mali yapısına etkisi konusunda çeşitli bilgiler verdi. Genel hatlarıyla gelişmekte olan ülkeler ile gelişmiş ülkelerin ekonomilerinin arasındaki ilişkiye değindi. Burada gelişmiş ülkelerin gelişmekte olan ülkelere sunduğu kalkınma modelleri arasında imalattan daha çok servis sektörüne yönlendiren tavsiyelerin bulunduğunu ifade etti. Ayrıca ticari ilişkilerde gelişmiş ekonomilerin gelişmekte olanlarla ticaretinde daha çok tüketime dayalı ürünleri ihraç ederek bu ülkelerden ise o ürünlerin hammaddelerinin ithal edildiğini böylece hem kendi yeraltı kaynaklarını muhafaza ettiklerini hem de ürünler arasındaki katma değer oranları arasındaki farklılıktan büyük miktarlarda kar edildiğini dile getirdi.

Seminerinin devamında gelişmiş ülkelerin ithalata dayalı büyüme sistemi ile kalkındıklarını lakin gelişmekte olan ekonomilere ise ihracata dayalı büyüme sistemini önerdiğini belirtti. Küresel rekabet ortamında düşük fiyatlarla gelişmiş ülkelerden gelen ürünlerin yerli malların satımını zorlaştırdığını ve yerel sanayilerin büyümede zorlandıklarını anlattı. Bazı durumlarda bu rekabete dayanamayan işletmeleri yabancıların ucuza alarak pazar paylarını daha da geliştirdiklerini dile getirdi.

Devletlerarası ilişkilerde ekonomik gücün belirleyici olduğunu belirten Bülbül, Orta Asya'daki Türk cumhuriyetlerinin ekonomileri üzerine ilgi çekici bilgiler sundu. Bunların arasında Türkiye ve Kazakistan arasındaki ticari ilişkiler, iki ülkenin ekonomilerinin rekabet gücü endeksi gibi farklı sıralamalardaki yerleri konusunda verileri paylaşarak kendi analizlerini özetledi. Sektörel bazda ise iki ülkedeki tarım sektörünü yıllar itibariyle gelişmelere değinerek iki ülkenin de ekonomik yapısındaki değişimler hakkında görüşlerini bildirdi.

Seminerin sonunda katılımcılar Türkiye ve Kazakistan ekonomileri hakkında görüş alışverişinde bulundular.

GAZETTIN' TU'RIK TILINDEGI QOSYMS'ASY

Yessenov Üniversitesi Heyeti Ahmet Yesevi Üniversitesinde

Kazakistan'ın Aktau şehrinde bulunan, Yessenov Teknolojik ve Mühendislik Üniversitesi öğretim kurulu heyeti, birtakım işbirliği protokolü imzalamak ve bir dizi görüşmeler yapmak üzere üniversitemizi ziyaret etti.

Yessenov Üniversitesi Rektör Yardımcısı Dr. Askar Seydaliev ile beraberindeki heyeti Ahmet Yesevi Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Nurlan Ajihanov, Prof. Dr. Taljan Raimberdiev ile Yrd. Doç. Dr. Mustafa Eren Rektörlük Binasında karşıladı. Burada bir toplantı gerçekleştiren her iki üniversite heyeti, eğitimde işbirliği konusunda görüşmeler yaptılar. Toplantılarda ileriye dönük yeni bilimsel işbirlikleri oluşturmak ile ilgili bilgi alışverişinde bulunuldu. Görüşmede Ahmet Yesevi Üniversitesi Akademik İşler Müdürü Dr. Edil Tölegenov Üniversitemiz hakkında bilgi verirken, heyetler akademik işbirliği konusunda fikir alışverişinde bulundu.

Toplantının Akabinde Rektör Yardımcısı Dr. Askar Seydaliev, Yessenov Üniversitesi Rektörü Yrd. Doç. Dr. Berik Ahmetov adına, Yrd. Doç. Dr. Mustafa Eren'e madalya takdiminde bulundu.

Yessenov Üniversitesi Heyeti görüşmelerin akabinde Üniversitemizin Kültür Merkezi, Merkez Kütüphanesi, Tıp Fakültesi Hastanesi ile Diş Hekimliği Fakültesini gezdiler ve incelemelerde bulundular. Ziyaretlerini tamamlayan Heyet Türkistan'dan ayrıldı.

Ankara'da Yüksek Öğrenim Gören Kazak Öğrenciler 'Yesevi Sofrasında' Bir Araya Geldi

Ahmet Yesevi Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanlığı tarafından düzenlenen 'Yesevi Sofrası' Ankara'da Yüksek Öğrenim gören Kazak Öğrencileri bir araya getirdi. Renkli görüntülere sahne olan Yesevi Sofrasında, seymenler gösterisi, Kazak müzisyenlerden Dombıra dinletisi ve zeybek gösterileri sahne aldı.

Yesevi Sofrasını geleneksel hale getireceklerini belirten Prof. Dr. Musa Yıldız, «Biliyorsunuz Türk kültüründe sofra açmak çok önemlidir. Bundan sonraki yıllarda da inşallah bu 'Yesevi Sofrasını' kurumsallaştırıp geleneksel hale getireceğiz. Kazak kardeşlerimiz için bir buluşma platformu olacak. Ahmet Yesevi Üniversitesi Türkiye ile Kazakistan'ın ortak devlet üniversitesidir. Bu sebeple, buraya gelen Kazak kardeşlerimize kol kanat germek, onların dertleriyle dertlenmek bizim görevimizdir.» ifadelerini kullandı.

Ahmet Yesevi Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanı Prof. Dr. Musa Yıldız sözlerine şöyle devam etti:

«Ahmet Yesevi Üniversitesi biliyorsunuz 1991 yılında daha Kazakistan'ın bağımsızlığından önce Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev tarafından Türkistan Devlet Üniversitesi olarak kurulmuştur. Bugün Anadolu'da Türklük varsa Müslümanlık varsa bu üniversitemizin adının olduğu değerli büyüğümüz Hoca Ahmet Yesevi sayesindedir. Fars dilini bilmesine rağmen Türkçeyi sevip söyleyen hoca Ahmet Yesevi 850 yıl önce adeta bugüne hitap ediyor. Bizlerde gerek Türkiye'de, gerek Kazakistan'da gerekse dünyanın değişik yerlerinde büyüğümüzü anmak için 2 yıl içerisinde 410 faaliyette bulunduk.»

Yesevi Sofrası programına, Kazakistan'ın Ankara Büyükelçisi Abzal Saparbekulı, Ahmet Yesevi Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanı Prof. Dr. Musa Yıldız, Ahmet Yesevi Üniversitesi Eski Rektör Vekili Prof. Dr. Mahir Nakip,TÜRKSOY Kazakistan temsilcisi Askar Turganbayev, çok sayıda Kazakistanlı öğrenci ve davetli katıldı. Program hep birlikte çektirilen hatıra fotoğrafı ile son buldu.

Kazakistan dünyanın en iyi ülkeleri arasında 70'inci sırada

US News&World Report dergisinin araştırmasına göre, bu yıl Kazakistan "Dünyanın En İyi Ülkeleri" listesinde 70'inci sırada yer alıyor. 2017 yılında Kazakistan bu sene 72.inci sıraya yerleşen Belarus'tan sonra 71. sıradaydı.

Araştırmada ülkelerin durumu birkaç kritere göre belirlenmektedir.

Kazakistan, "Güç ve Nüfuz" kategorisinde 41., MG artışına göre 36., yaşam düzeyine göre 64., "İş İçin Açıklık" kriterine göre 70., "Kültürel Tesir" kategorisinde 76. sırada bulunuyor.

Rusya geçen yıla nazaran bir basamak yükselerek 26., Ukrayna da 69. sıraya yerleşti.

80 ülkeden oluşan listenin başında yer alan İsviçre'yi Kanada, Almanya, İngiltere, Japonya, İsveç ve Avustralya takip ediyor. Listenin en sonunda Sırbistan (78), Angola (79) ve Cezayir (80) bulunuyor.

2017'de Kazakistan Göç Yasası'nı ihlalden 13 bin yabancı sınır dışı edildi

Kazakistan Başbakanı Bakıtjan Sagintayev milletvekillerine yazılı olarak gönderdiği mesajda 13.700 yabancının Kazakistan Göç Yasası'nın ihlal edilmesinden dolayı 2017 yılında sınır dışı edildiğini belirtti.

Sagintayev'in belirttiklerine göre, ülkeye her yıl yaklaşık 5 milyon yabancı geliyor. Yaklaşık olarak 2 milyon yabancı da İçişleri Bakanlığı'na bağlı ilgili makamlarda registrasyon işlemini yapıyor. Registrasyon işlemini yaptıranların %90'ı Özbekistan, Tacikistan ve Kırgızistan vatandaşları.

Bilindiği üzere, ülkede yabancıların çalışmasını düzenlenmek amacıyla 2014 yılından itibaren ilgili makamlar tarafından "iş patenti" denilen çalışma izni verilmektedir. 2014 yılından bu yana 982.500 civarında çalışma izni verildi: 2014 yılında 72 bin, 2015 yılında 141 bin, 2016 322 bin ve 2017 446 bin adet çalışma izni çıkartıldı. Ülke genelinde geçen yıl önleyici operasyon kapsamında yapılan "illegal" adlı operasyonlarda yaklaşık 109.800 yasadışı çalışan göçmen yakalandı ve belirtilen rakamdan sadece 13.700 yabancı mahkeme kararı ile sınır dışı edildi.

Aktöbe Kazak-Rus Üniversitesi Öğretim Üyeleri Ahmet Yesevi Üniversitesinde

Aktöbe Uluslararası Kazak-Rus Üniversitesi Ekonomi Fakültesi Öğretim Üyesi, Doç. Dr. Elena Nikoloevna ve Doç. Dr. Gülmira Baygalievna, Üniversiteler arası İkili işbirliği protokolü kapsamında, Ahmet Yesevi Üniversitesi Türkistan Yerleşkesi'nde; ders, seminer, konferans ve bilimsel çalışmalara katılım gerçekleştirdi.

29 Ocak – 9 Şubat tarihleri arasında, Üniversitemizin Sosyal Bilimler Fakültesi'ne gelen, ekonomi anabilim dalı uzmanı Doç. Dr. Elena Nikoloevna "Uluslararası Turizm, Kazakistan Turizmi ve Ekonominin Devlet Tarafından Denetimi" konularında Sosyal Bilimler Fakültesi öğretim üyeleri ve öğrencilerine ders, seminer verdi. Ayrıca "Ekonomik koşullar incelenerek eğitime uygulanması" konulu bir konferans gerçekleştirdi.

Maliye ana bilim dalı uzmanı Doç. Dr. Gülmira Baygalievna ise; "Muhasebe, muhasebe ve denetim, muhasebenin işlevleri, ilkeler ve türleri," konularında Sosyal Bilimler Fakültesi öğretim üyeleri ve öğrencilerine ders, seminer verdi.

Üniversitemizdeki akademik çalışmalarını tamamlayan Doç. Dr. Elena Nikoloevna ve Doç. Dr. Gülmira Baygalievna'ya Sosyal Bilimler Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Mehmet Toplu Sertifika takdiminde bulundu.

СТУДЕНТ БЕТІ

Еліміздің келешегі – жастардың қолында

Қазақстан – күллі әлемді өзінің алға қарайғы ұмтылысымен, дамуымен, өзінің ғасырлар бойы келе жатқан алтын тарихымен, тілімен, бейбітшілік пен тұрақтылықта бір шаңырақта, көк тудың астында басы қосылған көпұлтты халқымен мойындатқан ел. Қазақстан – шығысында Алтайдың әсем тауларынан батысында Каспийдің шұғылалы шырайына дейінгі ұлан-ғайыр атырапты иемденген, өзінің мызғымас, берік бейбітшілігі мен көпұлтты халқының бірлік пен ынтымақтастықта өмір сүруінің арқасында өз мақсаттарына жете білген ел. Міне, біз – қазақстандықтар, осындай керемет елде өмір сүріп келеміз. Мұның бәрі жалғыз бірлік пен бейбітшіліктің ғана арқасы емес, сонымен қатар Қазақстанның даңқын асқақтатқан ұлы кемеңгеріміз – Елбасымыз Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың ұлты мақтаныш етерліктей ұлы істері мен өнегелі еңбегінің жемісі. Елбасымыз әрдайым Қазақстанның жастарына сенім артатындығын әр айтқан әңгімесінде, әр жолдауында баян етеді. Демек, Қазақстанның келешегі ол – біздің, яғни қазақ жастары. Осындай абыройлы елде өмір сүруіміз, осындай Елбасымыздың сенімі мен еліміздің жастарға жасап жатқан үлкен жақсылықтарының арқасында Қазақстанның келешегі жарқын бола түсуде. Қазақстанның жалынды жастарына кім сенім артпады десеңші?! Кешегі Мағжан Жұмабаев сынды дара ақынымыз «Мен жастарға сенемін!» демеді ме? Ал Елбасымыз «Қазақстанның келешегі жастардың қолында» – деп, өзінің жастардан көп үміт күтетіндігін аңғартпады ма?! Біз сол үмітті ақтауға тиіспіз, ол – біздің парызымыз! Ол үмітті ақтау үшін ең алдымен терең білім алуымыз керек. Ізденіп, әлем ашпаған жаңалықтарды ашып, әлем жастарынан сурылып алға шығып, білімімен, зеректігімен көзге түсіп, Қазақстанның атын әлемге шығаруға әрбір қазақстандықтың қауқары жетеді. Әрбір оқушы мектеп табалдырығында білім ала жүріп мемлекетке өз пайдасын тигізіп жүр. Енді одан барлық оқушы білімді болып шықса, Қазақстанның келешегінің бұлыңғыр болмайтындығына кім күмән келтіреді?! Тек білім саласында ғана емес, спортпен де айналысып, әлемдік додаларда бәрінен озып, көк байрағымызды өзге елдің аспанында желбіретіп, өзге елде өз әнұранымызды шырқатқанға не жетсін, шіркін! Бұл кезде Бекзат Саттарханов, Серік Сәпиев сынды ел намысын қорғаған ұлт мақтаныштарын айтып кетпеске тағы да болмайды. Осы сәтте «Неге бізге осы ағаларымыз секілді спортпен айналысып, түрлі жарыстарда өзіміздің біліктілігімізді көрсетпеске, неге көк байрағымызды өзге елде желбіретпеске?» - деген сұрақ әрбір қазақстандықтардың көкірегінде туындаса, онда ол азаматтардың нағыз партиот екендігі, ұлтқа, еліне, жеріне деген жанашырлығы сезіліп, оның әйтеуір сол мақсатына жететіне мен сенемін. Егер Елбасымыздың салған сара жолымен жүріп, білім алып, қоғамға өз пайдасын тигізсе, Елбасымыздың алға қойған мақсаты - «Мәңгілік ел» болатындығымызға кәміл сенім артамын. «Ел боламын десең, бесігіңді түзе» – дейді дана халқымыз. Әрбір қазақстандықтарға «Қазақстанның жарқын келешегі» деп тәрбие беруіміз қажет секілді.

Олжас Әбдіхалық,
1-курс студенті

«ЖАЙДАРМАН-2018» БАСТАЛДЫ

13-ақпан күні оқу ордамызда жайдарман ойынының жаңа маусымы басталды. Ойынды тамашалауға келгендердің қарасы көп. «ХҚТУ тарифі» командасының алғашқы ойыншылары мен «Байдың балалары» құрамасының мүшелері де көрермен арасынан табылды. Биылғы сайыс бұрынғыдан өзгеше өтпек. Маусымашар кезеңінде 8 команда өнер көрсетті. Факультет аралық ойынның аясы кеңейіп, колледждер мен мектеп оқушылары және Шардара ауданының құрама командалары да сайысқа түседі. Жаңа қатысушылармен қоса оқу орнымыздың «Барселона», «Медлайв», «Актер адам бір басқа», «Стипендия 0 теңге» командалары жүлдені өзара сарапқа салатын болады.

Баянсұлу ӘШІРБАЙТЕГІ
3-курс студенті

Тарихы терең Түркістан

Ұлан-ғайыр өлкемізде көркі көз тартар жерлермен қоса, қасиетті һәм киелі саналатын мекендер мен кесенелер де аз емес. Солардың бір парасы еліміздің оңтүстігіндегі Түркістан шаһарында. "Түркістан" десе еске ең алдымен Қожа Ахмет Ясауи кесенесі оралады. "Диуани Хикмет" кітабымен әлемге танылған бабамыздың есімін Түркістаннан бөліп қарастыру мүмкін емес. Күллі Шығысқа әмірін жүргізген Ақсақ Темірдің сопы әрі ақын бабамызға арнап, қирап бітуге таянған мазар орнына кесене салдыруы тегін емес. Сол XIY ғасырда салынған кесененің ғажайып құрылысының сәулеттілігі мен кереметтілігі күні бүгінге дейін жұртшылықты таң ғалдырумен келеді. Кесененің есігінен аттаған сәтте көзіңізге алғаш болып қақ ортадан орын алған – тайқазан түседі. Одан соң, кесене ішіндегі гидтер сізді кесене құрылымы мен ерекшеліктерімен, қазақ халқының қол өнерімен, көне Түркістан қаласының құрылысымен таныстырады. Кесене ішінде ел билеген хандарымыз, батырларымыз, сүбелі сөзді сүйегіне сіңірген би-шешендеріміз бен игі-жақсылар жерленген. Мұнда Қазақстаннан бөлек, алыс-жақын шет елдерден де зиярат етіп келушілер бар. Оның ішінде, қаладағы Қожа Ахмет Ясауи атындағы қазақ-түрік университетінің шетелдік студенттері алдымен ат басын осында бұрады. Сол туристердің арасында Түркиядан келген Мексерне Шахин есімді жігіт өз әсерімен бөліскен болатын:

– Мен Түркияның Трабзон қаласынан боламын. Түркістан үлкен қала болмасада, бұл жерде сәулет ескерткіштері аз емес. 7 ғасыр бұрын салынған бұл кесене мені өзінің жекелеген декоративтілігімен таңғалдырады. Түркияда жүргенде Ясауи бабамыздың өмірімен және өлеңдерімен, кесене тарихымен қатты таныс емес едім. Осында келіп біраз мәліметтерге қанық болдым. Жергілікті халық та жүзі жылы, иманға берік жандар екен.

Келесі қасиетті әрі туристердің біршамасы тәу етіп келетін орын - Қожа Ахмет Ясауидің қызы Гаухар ана мазары.Гаухар ана – емшілердің пірі саналатын көрінеді. Бүгінде оның басына Қырғызстаннан, Өзбекстаннан дәрігерлер жиі құран оқытады екен.

Тағы бір туристік орын – қазақ жеріндегі орта ғасырлық монша. Мұндай моншалар жылуды ұзақ сақтау және түтіннің тартылуын күшейту мақсатымен жартылай жерге көміліп, күмбездері ғана көрінетіндей етіп салынған екен. Олардың кейбірі бір күн ерлер, бір күн әйелдер келетіндей етіп салынса, біреулері әйелдер мен ерлер бөлімдерінен тұрады.

Бүгінде бұл шаһарда заманға сай демалыс орындары, саябақтар, тұрғын үйлер бой көтерген. Қаланың қазіргі сәулетіне ерекше көркемдік қосып тұратын Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетінің ғимараты. Бұл оқу орнына жыл сайын шетелден 500-ден астам студенттер келеді екен. Шетелдік студенттердің келуі, әрине, Түркістан туризміне ерекше серпін берері сөзсіз. Ер түріктің алтын бесігіне баланған Түркістан кезінде қандай маңызды болса, бүгінде сондай аяулы болып қала бермек.

Бақдәулет АНАРБАЕВ,
1-курс студенті

Ясауи университеті
УНИВЕРСИТЕТ СТУДЕНТТЕРІНІҢ ҮНІ

Газет 1995 жылдан шыға бастады

Меншік иесі: Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті

Редакция мекенжайы: 161200, ОҚО, Түркістан қаласы, Б.Саттарханов, 29

Тел.: 8 (72533) 6-38-13 (1020)

e-mail a.yassaui@mail.ru

Қоғаммен байланыс бөлімі:
Бекжігіт СЕРДӘЛІ
aksari@mail.ru

Шығарушы редактор:
Жанар БЕЙСЕНБАЕВА
zhanar.beis_88@mail.ru

Дизайнер:
Асқат КЕҢЕС
turantulga@gmail.com

Тілшілер:
Эльмира АРТЫҚБАЕВА
elmira_artykbaeva@mail.ru

Ғалымжан ТӘЖІБАЕВ
galimcan@mail.ru

Фототілші:
Елнұр СЕРДӘЛІ
eserdali@mail.ru

Редакция оқырман хаттарына жауап бермейді және кері қайтарылмайды. Редакцияға жолданған хаттар 1,5 машинкалық беттен аспауы тиіс. Автор пікірі редакцияның көзқарасын білдірмейді. Кейбір суреттер интернеттен алынды.

Газетті есепке қою туралы
№11180-Г куәлікті 2010 жылғы 4 қазанда Қазақстан Республикасының Байланыс және ақпарат министрлігі берген

«M-PRESS» ЖШС баспа үйінде басылды
Шымкент қаласы, Байтұрсынов, 18

Таралымы: 1000 дана

Тапсырыс нөмірі: